

Ярмолинецька центральна районна бібліотека
Краєзнавчий відділ

НАПОЛЕОН ОРДА НА ПОДІЛЛІ

Ярмолинці
2012 р.

Мальовнича природа Ярмолинеччини та її цікава історична спадщина завжди привертала увагу мандрівників, художників, поетів, які по собі для майбутніх поколінь залишили безліч матеріалу, з якого ми дізнаємося про первозданний вигляд деяких архітектурних пам'яток, про побут, вірування та звичаї населення нашого краю.

Одним із митців який значну частину свого життя присвятив роботі по фіксації пам'яток давнини і зокрема Поділля, був Наполеон Орда.

В 1847 році він відвідав Ярмолинеччину. Зокрема побував в самому містечку, яке на той час мало багато видатних історичних споруд. Худолжника вразив витончений ансамбль одного з кращих на Поділлі монастиря ордена бернардинів, який він увіковічнив у своїх малюнках.

Крім костелу бернардинів Наполеон Орда відтворив у своїх малюнках ще одну історичну будову Сутковецької церкви-замку, яка возвеличується на пагорбі у всій своїй красі та величі. Неподалік церкви-фортеці на сусідньому горбі постає ще одна історична пам'ятка с. Сутковець – середньовічний замок. Вірніше, художник змалював 2 вежі, які залишилися від фортеці.

Художник не тільки змальовував історичні будови, а ще й описував їх у своїх нотатках і працях.

Наполеон Орда, білоруський та польський композитор, музикант, художник народився 11 лютого 1807 року в родовому маєтку Вороцевичі, поблизу містечка Іваново Білорусії, в сім'ї збіднілого шляхтича.

Одержавши хорошу домашню освіту, він був прийнятий в популярну Свислоську гімназію. Після закінчення гімназії у 1823 році Наполеон вступив до Віленського університету на фізико-математичний факультет. За участь в таємній студентській організації "Зоряни" був виключений з університету і ув'язнений на 15 місяців.

Під час польського національно-визвольного повстання 1830-1831 р.р. Орда командував партизанським загonom. Був нагороджений найвищою військовою нагородою Польщі – золотим хрестом «Воїнська доблесть». Після придушення повстання емігрував до Парижу. Там подружився з видатними композиторами. Брав уроки композиції і гри на фортепіано у Ф. Шопена та Ф. Ліста.

Його друзями були А. Міцкевич, Т. Костюшко, Ф. Шопен, Ф. Ліст, Д. Верді, О. де Бальзак, Стендаль, Тургенев, Г. Берліоз та інші.

В 1847 році Орду призначили директором театру італійської опери в Парижі, одного з найвідоміших

театрів в Європі. Наполеон написав кілька музичних творів, зокрема відомі полонези, автор «Граматики музики».

Але найбільшим захопленням Орди було малювання. В 1833 році відвідував студію відомого французького майстра архітектурного пейзажу П'єра Жерара.

Дізнавшись про амністію, яку оголосив Олександр II учасникам повстання 1830-1831 р.р. Наполеон повертається у свій родовий маєток. Але давня звичка мандрувати залишається. Починаються подорожі по рідній Білорусії, Польщі та Україні. Він почав реалізовувати справу всього життя. Під час подорожей малював визначні місця.

У 1856 році Наполеон Орда їде на Київщину, до Верхівні, як учитель старшого сина генерала Адама Ржевуського.

Природа та історія України справляє на Орду таке сильне враження, що він вирішує створити цілу серію краєвидів нашого краю, серед них 20 присвячено Поділлю.

Летичівський замок

Фортеця м. Кам'янець-Подільський

Сатанівська міська брама

Малював Наполеон Орда з великою, майже фотографічною точністю. Його малюнки були використані під час підготовки проектів реставраційних робіт і відбудови багатьох архітектурних пам'яток України. Та твори художника цінні ще й тому, що пам'яток які на них зображені, або вже давно не має, або були перебудовані. В малюнках Орди відчувається не лише дух часу, а й невловима романтична ностальгія за минулим.

Український період творчості Н. Орди ще зовсім не вивчений, хоч його малюнки викликають великий інтерес в усіх хто цікавиться історією рідного краю, його минулим: тими замками і фортеціями, храмами і монастирями, садибами та парками, які зводили наші далекі предки, і які увіковічнив на папері художник.

Помер визначний художник 26 квітня 1883 року в м. Варшава. Поховали його згідно із заповітом на Батьківщину в родинному склепі у містечку Іванове.

2007 року у всьому світі відзначалося 200-річчя з дня народження Н. Орди, ця подія включена в календар пам'ятних дат ЮНЕСКО.

Література:

- Архитектурное наследство: под. редакцией О. Халпахчьяна. – Москва, 1992.
- Козак А. Ярмолинці і ми. – Ярмолинці, 2007. – С. 8
- Фурман Б. Малював художник маєтки // Вперед. – 2007. – 8 червня.

Укладач: Москаленко В. М.

Комп'ютерний набір: Посвистак А. Б.

Відповідальна за випуск: Гриб М. А.